

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ
ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Κλείτου Συμεωνίδη

Σύνδεσμος Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κύπρου

Αριθμός συμβολαίου	229564-CP-1-2006-1-DE-GRUNDTVIG-G1
Τίτλος προγράμματος	Επαγγελματική Ανάπτυξη στον αλφαβητισμό και Βασική Εκπαίδευση - Βασικά modules για Εκπαίδευση εκπαιδευτών – TRAIN
Ευρωπαϊκό Ερευνητικό πρόγραμμα και χρηματοδότης	Socrates Grundtvig 1
Συντονιστής προγράμματος	Deutsches Institut für Erwachsenenbildung (DIE) Monika Troster
Ιστοσελίδα	www.die-bonn.de/train
Συνεργάτης	Σύνδεσμος Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κύπρου
Ημερομηνία έκδοσης	Ιούλιος 2007, Λευκωσία

1	Εισαγωγή	4
1.1	Γενικές Πληροφορίες	4
2	Ανάπτυξη του Αλφαριθμητισμού και Βασικής Εκπαίδευσης	5
2.1	Αλφαριθμητισμός και Βασική Εκπαίδευση, Γενικά	5
2.2	Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Κύπρο	6
2.3	Η Πολιτική	8
3	Η Διδασκαλία Αλφαριθμητισμού και Βασικής Εκπαίδευσης	9
3.1	Τα Επιμορφωτικά Κέντρα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	9
3.2	Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	10
3.3	Στόχοι της Λισσαβόνας	11
4	Δεξιότητες και Ικανότητες των Εκπαιδευτών αλφαριθμητισμού	12
5	Καλές Πρακτικές	13
6	Στατιστικά Στοιχεία – Προβλήματα – Προκλήσεις	14
7	Συμπεράσματα – Εισηγήσεις	16
8	Βιβλιογραφία	18

**Κάθε επικοινωνία ή έκδοση σε κάθε μορφή και μέσο,
πρέπει να αναφέρει ότι η ευθύνη βαρύνει
το συγγραφέα και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
δεν έχει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση
των πληροφοριών που περιέχονται σ' αυτή την έκδοση**

I

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Το πρόγραμμα Grundtvig 1 «Επαγγελματική Ανάπτυξη στον αλφαριθμητισμό και Βασική Εκπαίδευση- Βασικά Modules στη διδασκαλία εκπαιδευτών – TRAIN, είναι μια πολύ καλή, πρωτοποριακή δραστηριότητα και μια αναγκαιότητα σήμερα. Οι κοινωνίες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λειτουργικού αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης και 12.000.000 εργαζόμενοι στην Ευρώπη βρίσκονται κάτω από το αποδεκτό όριο εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτές του αλφαριθμητισμού έχουν δύσκολο έργο να επιτελέσουν και χρειάζονται συνεχή επιμόρφωση. Οι περισσότεροι αναλφάβητοι βρίσκονται στο περιθώριο και σε ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν προβλήματα π.χ. ηλικιωμένοι, ανάπηροι, άτομα με κοινωνικά προβλήματα, γυναίκες της υπαίθρου, πρόσφυγες κτλ. Οι εκπαιδευτές, πέραν των ακαδημαϊκών γνώσεων και γνώσης των μεθόδων διδασκαλίας, πρέπει να έχουν γνώσεις ψυχολογίας, γνώσεις λύσεις προβλημάτων κτλ.

Η Κύπρος έχει πολλά να ωφεληθεί από το πρόγραμμα. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών αλφαριθμητισμού. Λειτουργούν ελάχιστες ομάδες αναλφάβητων και πολύ λίγη συζήτηση γίνεται για τους αναλφάβητους, αφού κυριαρχεί η εντύπωση ότι οι αναλφάβητοι είναι ελάχιστοι και βρίσκονται στις μεγάλες ηλικίες. Για να διδάξουμε κάποιους αναλφάβητους δεν χρειάζονται επαγγελματικά ειδικά προσόντα αλλά οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός μπορεί να εργοδοτηθεί.

Υπάρχουν σκέψεις για κάποια ειδική επιμόρφωση όσων διδάσκουν αναλφάβητους και βασική εκπαίδευση. Η μελέτη αυτή θεωρείται πρωτοποριακή επειδή δεν υπάρχει βιβλιογραφία στο θέμα αλλά και εμπειρίες.

Στο πρώτο μέρος της μελέτης θα παρουσιάσουμε γενικά την έννοια του Αλφαριθμητισμού και της Βασικής Εκπαίδευσης. Για παράδειγμα θα δοθεί έμφαση στο λειτουργικό αλφαριθμητισμό που βρίσκεται σε ψηλά επίπεδα σε πολλές χώρες.

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν η πολιτική και δομές για τον αλφαριθμητισμό, μέσα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης Ενηλίκων αφού όσοι εργάζονται στον αλφαριθμητισμό και Βασική Εκπαίδευση είναι εκπαιδευτές Ενηλίκων.

Το τρίτο μέρος θα αναλύσει την έννοια της διδασκαλίας αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης και θα παρουσιάσει προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης που περισσότερο στοχεύουν στην μείωση του αλφαριθμητισμού.

Το τέταρτο μέρος θα αναπτύξει τις απαραίτητες ικανότητες που πρέπει να έχει ο εκπαιδευτής αναλφάβητισμού.

Το πέμπτο μέρος θα παρουσιάσει καλές πρακτικές και το έκτο για προβλήματα που παρουσιάζονται. Η έκθεση θα βοηθήσει άτομα σε θέσεις κλειδιά στη διοίκηση, στις δημόσιες υπηρεσίες, στις εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, στην τοπική αυτοδιοίκηση κτλ.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2Α. ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Το Ινστιτούτο UNESCO Δια Βίου Παιδείας στο Αμβούργο, είναι το βασικό ίδρυμα για τον Αλφαριθμητισμό. Το Ινστιτούτο παρουσιάζει συγκλονιστικά στοιχεία για την κατάσταση στο πλανήτη μας.

Ένα δισεκατομμύριο ενήλικες είναι αναλφάβητοι. Ένα στα 5 άτομα δεν συμμετέχουν ικανοποιητικά σε αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους. Υποφέρουν από διακρίσεις, φτώχεια κτλ. Παρά το ότι η διεθνής κοινότητα υποσχέθηκε μείωση του αλφαριθμητισμού κατά 50% μέχρι το 2015, οι επενδύσεις που γίνονται είναι πολύ χαμηλές.

Ο οργανισμός NALA της Ιρλανδίας, υπεύθυνο σώμα για τον αλφαριθμητισμό, σημειώνει ότι ο αλφαριθμητισμός περιλαμβάνει την ομιλία, την ακρόαση, την ανάγνωση, τη γραφή, την Αριθμητική και την ευχέρεια καθημερινής χρήσης της νέας τεχνολογίας στην απόκτηση πληροφοριών. Έχει ακόμα ο όρος μεγαλύτερη ευρύτητα αφού περιλαμβάνει την κοινωνική, την οικονομική, και προσωπική διάσταση. Ο αλφαριθμητισμός αυξάνει τις ευκαιρίες του ατόμου για επικοινωνία, για εξερεύνηση νέων δυνατοτήτων για αλλαγές. Ο αλφαριθμητισμός είναι σχετικός με την προσωπική ανάπτυξη και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης όπως και απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων.

Στη Ολλανδία ο λειτουργικός αλφαριθμητισμός έχει πλατειά έννοια και περιλαμβάνει:

- Την εργασία
- Το περιβάλλον και την διαμονή
- Την Κοινωνική ασφάλεια
- Την Κοινωνική συμμετοχή
- Τη σχολική ζωή του παιδιού
- Την Επικοινωνία και τα Μ.Μ.Ε.
- Τα Θέματα καταναλωτή
- Την Πολιτική και πολιτισμός
- Τις Μεταφορές
- Την Υγεία και υγιεινή
- Τα Προσωπικά ενδιαφέροντα
- Τα δικαιώματα και την κοινωνική δικαιοσύνη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο Μνημόνιο για τη Δια Βίου Μάθηση μιλά για δεξιότητες απαραίτητες για επιβίωση του ατόμου. Δραστήρια συμμετοχή στην κοινωνία και στην εργασία, η απόκτηση δεξιοτήτων στην νέα τεχνολογία, η εκμάθηση πολλών ξένων γλωσσών, η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων όπως είναι η αυτοεκτίμηση και αυτοκατεύθυνση είναι μερικές από τις δεξιότητες.

2B. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Κύπρο παρουσιάζει όλες τις προϋποθέσεις για περαιτέρω πρόοδο. Οι ενήλικες έχουν μεγάλο ενδιαφέρον για μάθηση και από την άλλη η κυβέρνηση και όσοι εμπλέκονται στη μάθηση ενηλίκων είναι έτοιμοι να ικανοποιήσουν αυτό το ενδιαφέρον.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τα προγράμματα που σήμερα προσφέρονται στους ενήλικες παρουσιάζουν τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

- Υπάρχουν πολλοί οργανισμοί που προσφέρουν προγράμματα τόσο από τον Κυβερνητικό όσο και τον μη Κυβερνητικό και εθελοντικό τομέα. Όμως τα προγράμματα που προσφέρονται από τους οργανισμούς λειτουργούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο και δεν υπάρχει μηχανισμός για συνεργασία και συντονισμό των διαφόρων προγραμμάτων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον κατατεμαχισμό, την έλλειψη συνεργασίας και σε πολλές περιπτώσεις γίνονται επικαλύψεις.
- Σχεδόν όλα τα προγράμματα ακολουθούν το μοντέλο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος σε σχέση με τις μεθόδους και το πλαίσιο λειτουργίας που διέπουν τη λειτουργία των προγραμμάτων.
- Τα περισσότερα ιδρύματα που προσφέρουν προγράμματα για τους ενήλικες είναι στις πόλεις και ο αγροτικός πληθυσμός έχει λίγες ευκαιρίες επιμόρφωσης.
- Οι περισσότεροι που παρακολουθούν τα προγράμματα είναι μορφωμένα και δραστήρια μέλη της κοινωνίας. Όσοι έχουν χαμηλή μόρφωση φαίνονται απρόθυμοι να συμμετάσχουν στα προγράμματα.
- Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αναπτύχθηκε ραγδαία μετά τη ψήφιση του νόμου 21/74 με τη διάθεση ικανοποιητικών πόρων, σε αντίθεση με τη γενική άτυπη εκπαίδευση όπου δεν υπάρχουν αντίστοιχη νομοθεσία και ασφαλείς πόροι.
- Οι εθελοντικοί οργανισμοί που αναπτύσσουν προγράμματα για τους ενήλικες έχουν λίγη τεχνική και οικονομική βοήθεια και η προσφορά τους είναι λίγη παρά τις δυνατότητές τους.
- Πολύ λίγοι λειτουργοί και εκπαιδευτές των προγραμμάτων για τους ενήλικες έχουν ικανοποιητικά επίπεδα επιμόρφωσης για να εργαστούν με ενήλικες.

ΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ – ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Οι κύριες τάσεις και σημαντικές εξελίξεις στην Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι:

- Η εντατικοποίηση της οργάνωσης προγραμμάτων νεολαίας.
- Η οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε τομείς που σχετίζονται με το εργατικό δυναμικό.
- Η ίδρυση του Πανεπιστημίου Κύπρου (1992) που υπόσχεται εκπαιδευτικές και ερευνητικές ευκαιρίες σε θέματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Η λειτουργία Εθνικών Επιτροπών για τα θέματα «Εκπαίδευση Για Όλους» και «Επιμόρφωση Τρίτης Ηλικίας» που βοηθούν στην ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Η συμμετοχή της Κύπρου σε πολλούς ευρωπαϊκούς οργανισμούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων που βοηθούν στην ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών.
- Οι προσπάθειες για αναδόμηση και ενδυνάμωση νομοθετικών μέτρων για την Εκπαίδευση Ενηλίκων και για εγκαθίδρυση μηχανισμού για συντονισμό των διαφόρων προγραμμάτων.

Η ζήτηση για Προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων έχει αυξηθεί στους πιο κάτω τομείς:

- Περισσότερα εξειδικευμένα προγράμματα
- Περισσότερες περιοχές, κυρίως αγροτικές, ζητούν εκπαιδευτικές ευκαιρίες.
- Περισσότερες ομάδες του πληθυσμού – Τρίτη ηλικία, γυναίκες – αναζητούν ευκαιρίες για ικανοποίηση των ενδιαφερόντων τους.

Οι προτεραιότητες και οι προσανατολισμοί της πολιτικής για την Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι:

- Η οργάνωση της προσφοράς προγραμμάτων με γενική προσπάθεια την ετοιμασία της κυπριακής κοινωνίας να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχει ανάγκη οργάνωσης προγραμμάτων Ξένων Γλωσσών, Νέας Τεχνολογίας, Προγράμματα για Ξενόγλωσσους κλπ.
- Να προσφερθεί σε εντατικούς ρυθμούς επιμόρφωση σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι ανάπηροι, η Τρίτη ηλικία, οι μειονότητες, οι ξένοι εργάτες, ο αγροτικός πληθυσμός, οι χαμηλά μορφωμένοι κ.ά.

Την **τελευταία δεκαετία** έγιναν σημαντικά βήματα νομοθετικά και οργανωτικά στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

- Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τους Κανονισμούς Λειτουργίας των Επιμορφωτικών Κέντρων.
- Οι οργανωτικές – διοικητικές δομές των Επιμορφωτικών Κέντρων ενδυναμώθηκαν με την τοποθέτηση διευθυντών στις επαρχίες και οργανωτών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Ιδρύθηκαν Εθνικές Επιτροπές για την Τρίτη Ηλικία, για τον Αλφαριθμητισμό, για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, για την Ειδική Εκπαίδευση που βοηθούν στην κινητοποίηση των πολιτών για εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ - ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Για να επιτευχθεί περαιτέρω ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Κύπρο τα πιο κάτω θεωρούνται απαραίτητα:

- Νομοθεσία για την Εκπαίδευση Ενηλίκων.
- Ίδρυση Κεντρικού Φορέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Εμπλοκή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Εκπαίδευση Ενηλίκων – έρευνα, επιμόρφωση κλπ.
- Περισσότερες πιστώσεις για την Εκπαίδευση Ενηλίκων.
- Συνεχής επαγγελματική επιμόρφωση του προσωπικού της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και των εθελοντών.
- Επίσημη αναγνώριση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων ως αναπόσπαστου μέρους του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Ίδρυση του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Συνεργασίες με άλλες ευρωπαϊκές χώρες για ανταλλαγή εμπειριών.
- Επαύξηση ενδιαφέροντος για τη ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ,

Η Κύπρος μπορεί να αναλάβει σημαντικό ρόλο ώστε να υλοποιηθούν οι γενικότεροι στόχοι της Εκπαίδευσης Ενηλίκων τόσο σε Περιφερειακό όσο και Παγκόσμιο Επίπεδο, λόγω της γεωγραφικής της θέσης και των εξαιρετών επικοινωνιακών της συστημάτων. Η Κύπρος βρίσκεται στο Κέντρο 3 Ηπείρων – Ευρώπης, Ασίας, Αφρικής – και μπορεί να καταστεί κέντρο διεθνών συνεδρίων και συναντήσεων διαφόρων πολιτισμών. Μπορεί να καταστεί γέφυρα μεταξύ Βορρά και Νότου, Ανατολής και Δύσης.

2Γ. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η πολιτική της κυβέρνησης εκφράζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και αναφέρει ότι ο κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα πρόσβασης στη μάθηση και ότι ο καθένας πρέπει να έχει ικανοποιητικό επίπεδο μόρφωσης, ώστε να λειτουργεί ικανοποιητικά στην κοινωνία. Θα δοθεί σ' όλους τους πολίτες κάθε ευκαιρία για να έχουν την καλύτερη μόρφωση. Μεγάλες προσπάθειες θα καταβληθούν ώστε να μειωθεί το επίπεδο αναλφαβητισμού και ο ρόλος του σχολείου είναι καθοριστικός. Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να έχουν ικανοποιητικά επίπεδα αποδοτικότητας στην εργασία τους.

Στη Δημοτική, Μέση και Τεχνική Εκπαίδευση, λαμβάνονται πολλά μέτρα ώστε να μειωθεί ο αναλφαβητισμός μεταξύ των μαθητών. Η δημιουργικότητα, η αυτοεκτίμηση, το κριτικό πνεύμα, η επικοινωνία, η λήψη αποφάσεων, προωθούνται σε μεγάλο βαθμό. Η εισαγωγή καινοτομιών έχει φέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα και τα νέα προγράμματα συνεχώς αναπτύσσονται. Συγκεκριμένα, μερικά μέτρα όπως τα πιο κάτω έχουν αγκαλιαστεί:

- Το ολόήμερο σχολείο
- Η εισαγωγή νέας τεχνολογίας
- Αγωγή Υγείας
- Ειδική Εκπαίδευση
- Ενισχυτικά μαθήματα
- Εκπαίδευση των μεταναστών και των ξενόγλωσσων

Η εναρμόνιση του εκπαιδευτικού συστήματος με την Ευρωπαϊκή Ένωση συνεχίζεται. Προωθούνται προγράμματα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Η ιδέα της επιχειρηματικότητας προωθείται στη Μέση και Τεχνική Εκπαίδευση. Η επίσκεψη σε επιχειρήσεις βοηθά να αναπτυχθεί η έννοια της επιχειρηματικότητας.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο επιτυγχάνει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και συμβάλει πολύ στην πρόληψη και καταπολέμηση του αναλφαβητισμού. Σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ προώθησε έρευνα για μείωση του σχολικού αναλφαβητισμού. Σημειώνει:

- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός στην πρόληψη του λειτουργικού αναλφαβητισμού. Η αποδοτική εκπαιδευτική είναι αυτή που έχει ψηλά επίπεδα επιμόρφωσης.
- Η συνεργασία όλων των εμπλεκομένων στη μάθηση είναι απαραίτητη για τη μείωση του αναλφαβητισμού (γονείς, εκπαιδευτικοί, τοπικές αρχές, υπηρεσίες κτλ.)
- Η ειδίκευση των εκπαιδευτικών και η διοίκηση της τάξης είναι σημαντικά στοιχεία.
- Η αναγνώριση και εφαρμογή της αρχής των ζωνών εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων βοηθά στις ίσες ευκαιρίες και στην αποφυγή ανάπτυξης μάθησης δύο ταχυτήτων.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στην Κύπρο λειτουργούν ελάχιστες ομάδες αναλφαβητισμού και τάξεων Βασικής Εκπαίδευσης. Εάν θεωρήσουμε τη Βασική Εκπαίδευση στην ευρύτερη της έννοια τότε μπορούμε να μιλούμε ότι τα Επιμορφωτικά Κέντρα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού προωθούν σημαντικό αριθμό θεμάτων Βασικής Εκπαίδευσης στον τομέα της Άτυπης Εκπαίδευσης.

3.1 ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα Επιμορφωτικά Κέντρα είναι ένα σημαντικό πρόγραμμα Άτυπης Εκπαίδευσης με ευρύτατο δίκτυο κέντρων σ' όλη την Κύπρο.

Εργάζονται περίπου 600 εκπαιδευτές και διδάσκουν θέματα κυρίως βασικής εκπαίδευσης σε 18,000 ενήλικες κάθε χρόνο. Διδάσκονται:

Ξένες γλώσσες	15%
Πολιτιστικές δραστηριότητες	15%
Νέα τεχνολογία	12%
Χειροτεχνίες	12%
Γυμναστική	10%
Ζωγραφική	10%
Επιμόρφωση Γονέων	5%

Οι γυναίκες αποτελούν το 75% των μελών. Το 10% των μελών αποτελούν άτομα τρίτης ηλικίας (65+).

Το πρόγραμμα συνεχώς αναπτύσσεται με ιδιαίτερη μέριμνα για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Υπάρχουν αρκετά οργανωτικά κυρίως προβλήματα που οφείλονται στο πολύ λίγο διοικητικό προσωπικό και τις πιστώσεις που διατίθενται για καινοτομίες στο πρόγραμμα. Παρά τις προσπάθειες που αναλαμβάνονται πρόσφατα για επιμόρφωση των εκπαιδευτών υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης, ώστε όλοι οι εκπαιδευτές να τυγχάνουν σοβαρής επιμόρφωσης κυρίως σε θέματα μεθοδολογίας.

Κάθε χρόνο οργανώνονται σεμινάρια για τους εκπαιδευτές όπου κυρίως συζητούνται:

- Πως μανθάνουν οι ενήλικες
- Μεθοδολογίες διδασκαλίας
- Οργάνωση μαθήματος
- Τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων μαθητών
- Παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση
- Κίνητρα για μάθηση
- Επικοινωνιακές δεξιότητες
- Μαθησιακό περιβάλλον
- Αξιολόγηση

- Διδασκαλία σε ομάδες

3.2 ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Η Αρχή Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, είναι ένας ημικρατικός οργανισμός που προωθεί τις βασικές δεξιότητες και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Στοχεύει στην ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού ώστε το εργατικό δυναμικό να έχει όσο το δυνατό μεγαλύτερη αποδοτικότητα και να μπορεί να συναγωνιστεί τον κόσμο της εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας έχουν προτεραιότητα στην επιμόρφωση και απόκτηση των αναγκαίων δεξιοτήτων. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για το αδρανές γυναικείο δυναμικό, για τα άτομα με λίγες δεξιότητες, για τους ηλικιωμένους κτλ.

Οι τρεις βασικοί πυλώνες της Αρχής είναι:

- α) Η κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
- β) Η υποστήριξη των επιχειρήσεων ώστε να μπορέσουν να αναπτύξουν το ανθρώπινο δυναμικό τους
- γ) Η ανάπτυξη της υποδομής της ΑΑΑΔ ώστε να αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες για μεγιστοποίηση της προσφοράς.

Η εισαγωγή συστήματος επαγγελματικών προσόντων είναι προτεραιότητα της Αρχής. Το σύστημα θα στηρίζεται σε ευρωπαϊκές προδιαγραφές και θα έχουν βάση τη συνεργασία όλων όσων εμπλέκονται.

Η Αρχή σε συνεργασία με άλλες χώρες προωθεί αξιολογικά προγράμματα κατάρτισης. Ένα σημαντικό πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτές εκπαιδευτών που έχουν τουλάχιστο 3 χρόνια εμπειρίας. Το πρόγραμμα στοχεύει στην επαύξηση των δεξιοτήτων και εμπειριών εκπαιδευτών και στην κατάρτιση στη χρήση μεθόδων διδασκαλίας και οπτικοακουστικών μέσων με τη χρήση νέας τεχνολογίας.

Το περιεχόμενο της 10ήμερης επιμόρφωσης περιλαμβάνει:

- Ανάλυση αναγκών κατάρτισης
- Σχεδιασμός μάθησης
- Εφαρμογή προγράμματος κατάρτισης
- Τεχνικές κατάρτισης
- Αξιολόγηση μάθησης
- Σχεδιασμός προγράμματος κατάρτισης
- Μέθοδοι κεντρίσματος ενδιαφέροντος για μάθηση
- Νέα Τεχνολογία
- Συναισθηματική ικανότητα
- Αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης

Ένα σημαντικό βήμα προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών Βασικής Εκπαίδευσης, αποτελεί η εισαγωγή Συστήματος Αξιολόγησης και Πιστοποίησης των όσων προωθούν κατάρτιση και εκπαίδευση. Στόχος να αναπτυχθούν προγράμματα κατάρτισης που να αναγνωρίζουν την προηγούμενη μάθηση και αμοιβαία αναγνώριση και συνεργασία του τυπικού συστήματος και της άτυπης εκπαίδευσης.

Το Νοέμβριο 2006, εγκαινιάστηκε στην Κύπρο Πανευρωπαϊκό Forum για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών.

3.3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ

Η Κύπρος αποδέχτηκε και προωθεί την εφαρμογή των στόχων της Λισσαβόνας για τη Βασική Εκπαίδευση, για την εργοδότηση, για τη Δια Βίου Παιδεία, για μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, για ιδρύματα προώθησης έρευνας κτλ.

Η Κύπρος βρίσκεται σε καλή κατάσταση στην πορεία υλοποίησης των στόχων της Λισσαβόνας σχετικά με τη Βασική Εκπαίδευση.

- Πάνω από 80.7% των ατόμων 20-24 ετών συμπληρώνουν τη βασική εκπαίδευσή τους. Ο στόχος αυτός το 2010 θα ανεβεί στο 85%.
- Η συμμετοχή των νέων, 12-17 ετών στην εκπαίδευση υπολογίζεται στο 94%.
- Το 99.7% όσων αποφοιτούν από το Γυμνάσιο προχωρούν στο Λύκειο.
- Το 28.7% του εργατικού δυναμικού έχει ανώτερη μόρφωση.

Προτεραιότητες στην εκπαίδευση

α) Βελτίωση της υποδομής των σχολείων. Βρίσκεται σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο. Στη Δημοτική Εκπαίδευση η αναλογία ηλεκτρονικών υπολογιστών με μαθητές θα είναι 1:8 το 2006 και το 2007 αναμένεται να είναι 1:4. Το 2007 όλοι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θα έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

β) Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη νέα τεχνολογία προχωρεί ραγδαία.

γ) Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι γεγονός και άρχισε τη λειτουργία του το 2006-2007.

δ) Επίσης το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο είναι γεγονός και αρχίζει λειτουργία το 2007.

ε) Η επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων στη νέα τεχνολογία προχωρεί ικανοποιητικά με αποκέντρωση των υπηρεσιών επιμόρφωσης. Η Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης προωθεί πολλά προγράμματα επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων.

Η προώθηση της στρατηγικής για τη Δια Βίου Παιδεία προχωρεί με επιτροπές να συμπληρώνουν τις εισηγήσεις τους. Η προώθηση έρευνας, η ενίσχυση της υποδομής για τη Δια Βίου Παιδεία, η προώθηση προγραμμάτων στον ενήλικα πληθυσμό είναι βασικοί στόχοι.

Ένας βασικός στόχος είναι η μείωση του αριθμού όσων αποχωρούν από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η μείωση του αριθμού των αναλφάβητων περιλαμβάνει και τους μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων όπου μεγάλη ενίσχυση δίνεται σε όσους αντιμετωπίζουν προβλήματα.

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ – ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΤΗ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ

Η αποστολή του εκπαιδευτή βασικής εκπαίδευσης είναι σημαντική και δύσκολη. Ο εκπαιδευτής πρέπει να έχει πολλές ικανότητες και δεξιότητες. Ο κύριος ρόλος του εκπαιδευτή είναι να διευκολύνει τη μάθηση.

Οι πιο κάτω δεξιότητες και ικανότητες πρέπει να συνοδεύουν τον εκπαιδευτή.

- α) Διαπροσωπικές δεξιότητες
- β) Διοικητικές – οργανωτικές δεξιότητες
- γ) Δεξιότητες μεθοδολογικής προσέγγισης
- δ) Γνωσιολογικές δεξιότητες
- ε) Επικοινωνιακές δεξιότητες
- στ) Τεχνικές στην εργασία με ενήλικες.

Οι διαπροσωπικές δεξιότητες απαιτούν κοινωνικές δεξιότητες όπως είναι η ικανότητα να εργάζεται με ομάδα, να έχει πάθος για την εργασία του, να αγαπά και εκτιμά τους μαθητές, να μπορεί να αξιολογεί πληροφορίες. Επίσης σημαντικές είναι οι προσωπικές στάσεις και αξίες δηλ. να είναι ανοικτό μυαλό, ενθουσιώδης, φιλικός, με χιούμορ, πειστικός, να έχει εμπειρίες της ζωής κτλ.

Ακόμα πρέπει να έχει σε ικανοποιητικό βαθμό εκπαιδευτικό υπόβαθρο, ικανότητα να παρατηρεί, επιθυμία να μαθαίνει, ικανότητα να λύνει προβλήματα.

Σχετικά με διοικητικές, οργανωτικές και διευθυντικές ικανότητες πρέπει να έχει ηγετικές ικανότητες, να μπορεί να οικοδομήσει την ομάδα, να κάμνει ανάλυση αναγκών, να έχει διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες κτλ.

Οι μεθοδολογικές δεξιότητες είναι σημαντικές και πρέπει να έχει ικανότητες στη διδασκαλία ενηλίκων, στην παρουσίαση θεμάτων, να γνωρίζει τη δυναμική που αναπτύσσεται στην ομάδα, να γνωρίζει τις διάφορες αλληλεπιδράσεις στην ομάδα, να εφαρμόζει διάφορα μαθησιακά μοντέλα, να μπορεί να καθοδηγεί τα άτομα και την ομάδα, κτλ.

Οι γνώσεις γύρω από τον ενήλικα μαθητή (πως μαθαίνει ο ενήλικας, τα χαρακτηριστικά του αναλφάβητου, κτλ. αποτελούν σημαντικές ικανότητες. Σημαντικές είναι και οι γνώσεις γύρω από το πώς διδάσκεται η γλώσσα, όπως και η γνωριμία με τη νέα τεχνολογία, τη νομοθεσία, την γνωριμία με την κοινωνία και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά είναι απαραίτητα στοιχεία.

Οι δεξιότητες επικοινωνίας, οι δημόσιες σχέσεις, η συμβουλευτική, η έφεση για νέες γνώσεις, η χρησιμοποίηση επιχειρημάτων κτλ. βοηθούν πολύ τον εκπαιδευτή βασικής εκπαίδευσης.

Οι διάφορες τεχνικές στην εργασία με ενήλικες όπως είναι οι τεχνικές καθοδήγησης, οι τεχνικές της παρουσίασης μαθήματος, η ικανότητα λύσης προβλημάτων, η ικανότητα

μείωσης εντάσεων, η ικανότητα λήψης αποφάσεων, η εφαρμογή των ανθρωπιστικών αρχών, στη συμβουλευτική, κτλ. είναι τεχνικές χρησιμότητες.

5

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Η Κύπρος σε συνεργασία με την Ιρλανδία προωθούν ένα σημαντικό πρόγραμμα για όσους εμπλέκονται στη βασική εκπαίδευση. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 2 εβδομάδες και διεξάγεται τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ιρλανδία.

Το πρόγραμμα προωθείται από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού. Στόχος του προγράμματος είναι η κατάρτιση των διευθυντών των ιδρυμάτων κατάρτισης σε θέματα διεύθυνσης των ιδρυμάτων και ανάπτυξη των γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων των διευθυντών ώστε να είναι πιο αποδοτικοί στην εργασία τους.

Όσοι παρακολουθήσουν με επιτυχία το σεμινάριο παίρνουν πιστοποιητικό.

Στην Κύπρο για 5 εργάσιμες μέρες προσφέρονται τα πιο κάτω:

- Διοίκηση Κέντρου κατάρτισης – Στρατηγικές επιλογής υποψηφίων, οργάνωση / εφαρμογή των μαθησιακών δραστηριοτήτων, ετοιμασία προϋπολογισμού, επιλογή κατάλληλων εκπαιδευτών, δημιουργία και διατήρηση αρχείου κατάρτισης.
- Διαφήμιση της επιμορφωτικής δραστηριότητας (Επικοινωνιακές δεξιότητες για τους διευθυντές, επιλογή της ομάδας στόχου, στρατηγικές για ενθάρρυνση καταρτιζομένων, επιλογή και εγγραφή).
- Σχεδιασμός προγράμματος κατάρτισης (Σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων, εξάσκηση στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή).
- Αξιολόγηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων, αξιολόγηση των καταρτιζομένων, αξιολόγηση των πιστοποιητικών.
- Εντοπισμός και ανάλυση των αναγκών κατάρτισης.

Στην Ιρλανδία προωθούνται:

- Νέες Τεχνολογίες (η επιλογή της σωστής τεχνολογίας, η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας, η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας στο σχεδιασμό προγραμμάτων μάθησης).
- Χρησιμοποίηση της νέας τεχνολογίας στη διοίκηση, αξιολόγηση, διεύθυνση στη διαδικασία των μαθησιακών δραστηριοτήτων.
- Διεύθυνση του κέντρου κατάρτισης (ετοιμασία του προϋπολογισμού, η επιλογή των σωστών εκπαιδευτών, η δημιουργία και διατήρηση δεδομένων).
- Ο σχεδιασμός προγραμμάτων μάθησης (η παραγωγή υλικού, αναθεώρηση προγράμματος κτλ.)
- Αξιολόγηση.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Υπάρχει πρόβλημα λειτουργικού αναλφαβητισμού στην Κύπρο όπως και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Επίσημα το ποσοστό αναλφαβητισμού στην Κύπρο (ολικός αναλφαβητισμός) είναι 3.2% του ενήλικα πληθυσμού. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τα ποσοστά αλφαβητισμού στην Κύπρο.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

	TOTAL	AGE – GROUP					
		15-19	35-34	50-54	55-59	60-64	65+
MALES & FEMALES							
TOTAL	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Literate	96.80	99.82	99.49	98.82	97.59	95.42	83.63
Illiterate	3.20	0.18	0.51	1.18	2.41	4.58	16.37
Males							
Total	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Literate	98.63	99.78	99.40	99.15	98.55	98.22	94.15
Illiterate	1.37	0.22	0.60	0.85	1.45	1.78	5.85
Females							
Total	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Literate	95.08	99.86	99.58	98.50	96.66	92.74	75.03
Illiterate	4.92	0.14	0.42	1.50	3.34	7.26	24.97

Ο Πίνακας Β παρουσιάζει σε απόλυτους αριθμούς το επίπεδο εκπαίδευσης.

SEX & EDUCATIONAL LEVEL	TOTAL	15-19	20-29	30-39	40-49	50-64	65+
Males & Females							
Total	542.087	54.603	100.075	99.794	97.869	107.888	80.473
Never attended school	11.436	94	331	395	419	1466	8.715
Not completed Primary	34.805	41	167	362	886	10026	23.305
Primary	111.498	2.236	4.452	8.828	22.717	41934	31.282
Gymnasium (3	70.422	29.149	8.606	10.248	9.935	9086	3.362

years)							
Lyceum (completed secondary)	191.361	22.437	53.065	44.544	35.717	26586	8.890
Third level (non-university)	52.217	511	16.604	15.368	10.533	6952	2.268
University	66.539	1	16.453	19.347	17.003	11301	2.400
University (doctorate degree only)	1.975	0	260	549	546	482	136
Not Stated	1.834	134	137	153	110	96	115

Από τους πίνακες φαίνεται ότι υπάρχει πρόβλημα λειτουργικού αναλφαβητισμού και πρέπει να ληφθούν μέτρα. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών βασικής εκπαίδευσης και αλφαβητισμού είναι απαραίτητη και επείγουσα. Είναι αναγκαία η διεξαγωγή ερευνών για εντοπισμό του μεγέθους του προβλήματος του λειτουργικού αναλφαβητισμού και η οργάνωση προγραμμάτων καταπολέμησής του. Είναι απαραίτητο να αποφασιστούν επίπεδα αλφαβητισμού ώστε να είναι δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων και καθορισμός του αριθμού των αναλφάβητων. Η κυβέρνηση οπωσδήποτε ενδιαφέρεται για ένα αλφαβητισμένο πληθυσμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Δεν υπάρχει αρκετή συζήτηση για τα θέματα αλφαριθμητισμού ενηλίκων. Πιστεύεται ότι δεν αποτελεί πρόβλημα για την Κύπρο.
2. Δεν υπάρχει επαγγελματική ανάπτυξη όσων εργάζονται με αναλφάβητους.
3. Υπάρχει πρόβλημα λειτουργικού αναλφάβητισμού καθώς μεγάλο μέρος των ενηλίκων αποφοίτησε μόνο από το Δημοτικό Σχολείο.
4. Υπάρχει αρκετά μεγάλος αριθμός εργατών με χαμηλή ακαδημαϊκή μόρφωση. Μόνο γύρω στο 30% των εργατών έχουν ανώτερη μόρφωση.
5. Δεν υπάρχουν καθορισμένα επίπεδα (standards) που να δίνουν την ευκαιρία να μετρηθεί ο αναλφάβητισμός. Η Στατιστική Υπηρεσία της Κυβέρνησης, αδυνατεί να καθορίσει τους λειτουργικά αναλφάβητους γιατί δεν υπάρχουν καθορισμένα μετρήσιμα επίπεδα.
6. Τα βασικά ιδρύματα κατάρτισης δεν έχουν τις εμπειρίες και την ειδικότητα να οργανώσουν προγράμματα επιμόρφωσης για εκπαιδευτές αναλφάβητων και βασικής εκπαίδευσης.
7. Στην Κύπρο λειτουργούν πολλά αξιόλογα προγράμματα πρόληψης του αναλφάβητισμού.
8. Τελευταία γίνονται βήματα προς την ορθή κατεύθυνση για την επιμόρφωση εκπαιδευτών βασικής εκπαίδευσης. Τα Επιμορφωτικά Κέντρα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και η Αρχή Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το Πανεπιστήμιο εργάζονται προς τη σωστή κατεύθυνση.
9. Δεν υπάρχουν ψηλά επίπεδα συνεργασίας μεταξύ όσων εμπλέκονται σε θέμα βασικής εκπαίδευσης.
10. Απουσιάζει επιμόρφωση και πληροφόρηση για όσους από τον εθελοντικό τομέα εργάζονται στον αλφαριθμητισμό και βασική εκπαίδευση.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. Πρέπει να διαμορφωθεί μια εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την επιμόρφωση – κατάρτιση των εκπαιδευτών βασικής εκπαίδευσης και αλφαριθμητισμού.
2. Πρέπει το συντομότερο να αποφασιστούν μετρήσιμα κριτήρια ώστε να είναι δυνατό να καθοριστεί ποιος είναι ο λειτουργικά αναλφάβητος.
3. Θα είναι καλό να προσκληθούν ειδικοί για να συμβουλευθούν για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών αλφαριθμητισμού.
4. Το επιχείρημα ότι «οι περισσότεροι αναλφάβητοι είναι ηλικίας 55+» δεν πρέπει να αποτρέπει την οργάνωση προγραμμάτων.
5. Η εισαγωγή συστήματος αξιολόγησης και παραχώρησης πιστοποιητικών για τα ιδρύματα κατάρτισης αποτελεί θετικό βήμα.
6. Είναι καλό ο στενός όρος που κυριαρχεί σήμερα για τη βασική εκπαίδευση να επεκταθεί και να καλύπτει πολλές εκφάνσεις της ζωής.
7. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πρέπει με έρευνες να συμβάλουν στην καθοδήγηση για τα θέματα αλφαριθμητισμού.
8. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί εντατικά προγράμματα αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης λειτουργών αλφαριθμητισμού.
9. Για να διαφωτιστούμε περισσότερο στο θέμα βασικής εκπαίδευσης είναι απαραίτητη η διεθνής συνεργασία.
10. Χρειάζεται μεγαλύτερη συνεργασία και συντονισμός μεταξύ όλων όσων εμπλέκονται στον αλφαριθμητισμό και βασική εκπαίδευση. Καλές πρακτικές πρέπει να εφαρμόζονται στην Κύπρο.
11. Πρέπει να διατεθούν πόροι ώστε να λειτουργήσουν κέντρα μάθησης κυρίως στις αγροτικές περιοχές.
12. Ο εθελοντικός τομέας πρέπει να ενισχυθεί ώστε να αναπτύξει ευέλικτα προγράμματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- University of Cyprus Annual Report 2005
- Human Resource Development Authority, Report 2005
- Ministry of Education and Culture, Reports 2004, 2005
- PIRLS 2001, International Report IEA' s study of Reading and Literacy Achievement in Primary Schools in 35 countries, International Study Centre, Boston, USA 2003
- Pedagogical Institute, The Inservice Training of Teachers, 2004
- Confederation of Cypriot Workers Trade Union, Report, 2005
- Welfare Department Ministry of Labour and Social Insurance, Annual Report, 2005
- EAEA reports 2004, 2005
- Statistical Department, Ministry of Finance, Report 2004
- Adult Education Centre, Ministry of Education and Culture, Report 2005